

Nr 26.

Ankom till riksdagens kansli den 13 april 1917 kl. $\frac{1}{2}$ 12 f. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående pension åt hjälpmontören vid Trollhätte kraftverk A. J. Karlsson jämte en i ämnet väckt motion.

I en den 16 februari 1917 till riksdagen avlåten, till bankoutskottet hänvisad proposition nr 70 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att hjälpmontören vid Trollhätte kraftverk *Anders Johan Karlsson* må från och med månaden näst efter den, varunder han entledigas från berörda anställning, under sin återstående livstid uppbära en årlig pension till belopp av 300 kronor att utgå av kraftverkets driftinkomster, under villkor emellertid att, därest han framdeles skulle erhålla anställning mot avlöning av statsmedel, uppgående till 1,200 kronor eller därutöver för år räknat, pensionen skall, så länge sistnämnda anställning varar, upphöra att utgå samt att, vid sådan avlönings uppbärande i övrigt, pensionen skall minskas, så att densamma jämte avlöningen icke uppgår till mer än sistnämnda belopp.

Åberopade statsrådsprotokollet är av följande lydelse:

»I underdånig skrivelse den 8 december 1916 har vattenfallsstyrelsen gjort framställning om pension åt hjälpmontören vid Trollhätte kraftverk *Anders Johan Karlsson*.

Av berörda skrivelse ävensom därvid fogade handlingar inhämtas, bland annat, följande.

Karlsson, som är född den 2 december 1890, erhöll den 13 juli 1908 anställning i statens tjänst såsom timavlönad arbetare vid Trollhätte kraftverk och antogs den 1 maj 1913 till månadsavlönad arbetare därstädes. I början av år 1915 insjuknade *Karlsson* i lungtuberkulos, av vilken sjukdom han fortfarande lider. I enlighet med gällande bestämmelser rörande extra anställda månadsavlönade arbetare för drift och underhåll vid Trollhätte kraftverk, vilken kategori av arbetare *Karlsson*, såsom nämnts, tillhör, erhöll han sjukavlöning och kostnadsfri läkarvård

under tiden från den 13 januari 1915 till den 13 april 1916 samt åtnjöt därunder från den 1 mars 1915 till den 13 april 1916 fri sanatorievård. Sistnämnda dag utskrevs Karlsson från sanatoriet, men har han sedermera fortsatt med där påbörjad kvävebehandling. Under tiden från den 11 juli till den 31 augusti 1916 deltog Karlsson enligt medgivande från verkets läkare i lättare arbete vid kraftverket i den mån hälsotillståndet så medgav. Sedan Karlsson emellertid därunder erhållit vatten i ena lungsäckerna, har han ej vidare kunnat förrätta sitt arbete. I enlighet med förenämnda bestämmelser uppbär han tillsvidare sjukavlöning med 2 kronor om dagen.

Enligt ett vid vattenfallsstyrelsens skrivelse fogat läkarintyg, utfärdat den 24 oktober 1916 av legitimerade läkaren Fredrik Sjöblom, vilken allt sedan våren 1916 vårdat Karlsson, saknar denne ärftliga anlag för tuberkulos och har han före nu ifrågavarande sjukdom icke lidit av någon lungsjukdom. Av intyget framgår vidare, att den högra lungan i följd av den undergångna kvävebehandlingen är fullständigt sammantryckt, varjämte å vänstra lungan spetsen är angripen. På grund av vad vid gjorda undersökningar framkommit intygas, att det ingalunda är osannolikt, att Karlsson ådragit sig sin sjukdom inom kraftverkets tjänst och att i alla händelser intet framkommit, som talar däremot, samt att Karlsson med säkerhet aldrig kommer att återvinna full arbetsförmåga utan endast betydligt nedsatt sådan.

Under åberopande av förenämnda läkarintyg har vattenfallsstyrelsen i sin skrivelse anfört följande:

»Då det ej torde vara att förvänta, att Karlssons hälsotillstånd medgiver, att han i någon avsevärdare mån vidare kan deltaga i något arbete, torde det vara lämpligast, att han entledigas från sin anställning såsom månadsavlönad arbetare vid kraftverket. Därvid synes, med hänsyn till att det enligt berörda läkarintyg ej torde vara osannolikt, att Karlsson ådragit sig sin sjukdom i kraftverkets tjänst, billigheten kräva, att pension av lämplig storlek tilldelas honom.

Då Karlsson, enligt vattenfallsstyrelsens förmenande, närmast torde vara att likställa med sådana i lagen angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete den 5 juli 1901 omnämnda arbetare, som genom olycksfall i arbetet för framtiden mist arbetsförmågan, samt arbetsgivare enligt samma lag äro skyldiga att till dylika arbetare utgiva en årlig livränta av 300 kronor, anser vattenfallsstyrelsen nämnda belopp, 300 kronor, skäligen böra bestämmas för den pension, som kan komma att tilldelas Karlsson. Såsom villkor för pensions åtnjutande torde, i likhet med vad förut brukat stadgas vid beviljande av pension åt extra arbetare i statens tjänst, böra bestämmas, att, därest Karlsson framdeles skulle erhålla anställning mot avlöning av statsmedel, uppgående till per år 900 kronor eller därutöver, pensionen skall, så länge anställningen varar, upphöra att utgå samt vid sådan avlönings uppbärande i övrigt minskas, så att densamma jämte avlöningen icke uppgår till mer än sistnämnda belopp.»

På grund av vad sålunda anförts har vattenfallsstyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen, att Karlsson må från och med månaden näst efter den, varunder han entledigas från sin anställning vid kraftverket, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension till belopp av 300 kronor, dock med villkor att, därest han framdeles skulle erhålla anställning med avlöning av statsmedel, uppgående till per år 900 kronor eller därutöver, pensionen skall, så länge anställningen varar, upphöra att utgå samt, vid sådan avlönings uppbärande i övrigt, minskas, så att densamma jämte avlöningen icke uppgår till mer än sistnämnda belopp.

Till följd av remiss har statskontoret den 23 januari 1917 avgivit Statskontoret. utlåtande över vattenfallsstyrelsens förevarande framställning. Statskontoret har därvid anført, att ämbetsverket icke hade annat mot framställningen att erinra än att, då pensioneringskostnad för personal vid statens affärsdrivande verk i allmänhet ansetts bära såsom annan driftkostnad belasta verkets konto, kostnaden för den nu föreslagna pensionen torde i stället för att, såsom vattenfallsstyrelsen föreslagit, anvisas att utgå från allmänna indragningsstaten bära drabba Trollhätte kraftverks driftinkomster.

Av den verkställda utredningen torde framgå, att Karlsson icke kan Departements-
chefen. komma att bliva till hälsan så återställd, att han blir i stånd att utföra något väsentligare arbete, och lärer det därför vara önskvärt, att han entledigas från sin anställning vid kraftverket.

Då det emellertid ej synes osannolikt, att Karlsson ådragit sig sin sjukdom under arbete i kraftverkets tjänst, finner jag i likhet med vattenfallsstyrelsen billigheten kräva, att han kommer i åtnjutande av pension till lämpligt belopp. Härför talar ock den omständigheten, att Karlsson, enligt vad jag inhämtat, har familj att försörja.

I fråga om det föreslagna beloppets storlek har jag icke funnit anledning till erinran.

Emellertid synes mig, på sätt statskontoret föreslagit, ifrågavarande pension bära bestridas av kraftverkets driftinkomster.

Vad slutligen angår de villkor, som av vattenfallsstyrelsen föreslagits för pensionens åtnjutande, ber jag få erinra, att vid beviljande av pensioner åt vid vattenfallsstyrelsens arbeten anställda förmän och arbetare i allmänhet bestämts, att, därest pensionstagare framdeles skulle erhålla anställning mot avlöning av statsmedel, beloppet av sådan avlöning tillika med pensionen icke finge överstiga ett belopp av beträffande förmän

och yrkesarbetare 1,200 kronor samt beträffande vanliga arbetare 900 kronor, vilka sistnämnda två belopp beräknats motsvara medelinkomst-beloppet för berörda båda grupper.

Då Karlsson under sin anställning vid kraftverket varit sysselsatt såsom hjälpmontör och chaufför, synes han böra hänföras till gruppen yrkesarbetare. Enligt från kraftverket inkommen uppgift har Karlsson före sin sjukdom åtnjutit en avlöning av 110 kronor i månaden jämte fri bostad, värderad till 150 kronor för år.»

Motion II:343.

I sammanhang härmed har utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren av herr *Johansson* i Trollhättan väckt motion nr 343, vari motionären anfört följande:

»I Kungl. Maj:ts proposition, nr 70, föreslås en årlig pension av kronor 300 till hjälpmontören vid Trollhätte kraftverk A. J. Karlsson, och får undertecknad i anledning härav anföra följande.

Då ett fel uppstår å någon elektrisk ledning, har montören att fortast möjligt återställa densamma i funktion oavsett såväl tid som väderleksförhållande. Här föreligger ett fall, då en person i ett av statens verks tjänst i unga år offrat hälsa och krafter, då han under sitt arbete ådragit sig en obotlig sjukdom och således förlorat möjligheten att försörja sin familj.

Jag anser, att i nu föreliggande fall statsmakterna ha skyldighet träda hjälpende emellan i likhet med vad Kungl. Maj:t föreslagit, men att pensionsbeloppet ökas till kronor 600; under alla förhållanden och särskilt för närvarande måste även denna summa anses otillräcklig, med hänsyn till att Karlsson har hustru och minderårigt barn att försörja.»

På grund härav hemställer motionären, att pensionen till Karlsson måtte höjas från 300 kronor till 600 kronor.

Utskottet.

Enligt vad utredningen i ärendet giver vid handen, synes Karlsson hava ådragit sig sin sjukdom i kraftverkets tjänst. Det torde därför vara med rättvisa och billighet överensstämmande, att Karlsson, då han entledigas från sin anställning, kommer i åtnjutande av pension från det allmänna. Beträffande beloppet av denna har utskottet, med hänsyn till rådande dyrtid och därtill att Karlsson har familj att försörja, funnit detsamma skäligen böra bestämmas till 500 kronor. Pensionen synes böra anvisas att utgå från kraftverkets driftinkomster.

Åberopande vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förvarande framställning och den i ämnet väckta motionen, må medgiva, att hjälpmontören vid Trollhätte kraftverk Anders Johan Karlsson må från och med månaden näst efter den, varunder han entledigas från berörda anställning, under sin återstående livstid uppbära en årlig pension till belopp av femhundra kronor, att utgå av kraftverkets driftinkomster, under villkor emellertid att, därest han framdeles skulle erhålla anställning mot avlöning av statsmedel, uppgående till 1,200 kronor eller därutöver för år räknat, pensionen skall, så länge sistnämnda anställning varar, upphöra att utgå samt att, vid sådan avlönings uppbärande i övrigt, pensionen skall minska, så att densamma jämte avlöningen icke uppgår till mer än sistnämnda belopp.

Stockholm den 13 april 1917.

På bankoutskottets vägnar:

ERNST HEDENSTIERNA.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

av första kammaren: herrar *Hedenstierna, Hallin, Gustafsson, Ekman, Wickman, Roos, Boberg* och *Östling* samt

av andra kammaren: herrar friherre *Adelswärd, Kristensson, Berg* i Munkfors, *Söderberg* i Hobborn, *Carlson* i Herrljunga, *Lindvall, Borggren* och *Henrikson*.